

1927. április 10.-én született New York-ban MARSHALL WARREN NIRENBERG amerikai biokémikus. A fehérjék szintézisét tanulmányozta az élő szervezetben. Kimutatta a genetikai kód létezését, és megfejtette azt. Mesterséges ribonukleinsav segítségével fehérjeszintézist valósított meg. 1968-ban orvosi és fiziológiai Nobel-díjjal tüntették ki.

Zsakó János

Kolozsvár

Tudod-e?

A sportrekordokat a csúcs anyagtechnológiák is biztosítják

A sport olimpiák története során a sportteljesítmények megsokszorozódtak. A sportolók sebességét, biztonságát, s így a jó teljesítményeiket a sportoltözetek és sportszerek anyagának fejlesztése nagyban biztosította.

Például szolgáljon az atlétika, kerékpározás, autósportok, labdajátékok. Például az 1992-es olimpián Szergej Bubka üvegszál, szénszál, és szintetikus gyanták kombinációjából készült törhetetlen és nagyon hajlékony ugrórúdjával volt képes rekorddöntésre rúdugrásban.

A futópályák uretán borítása, a futócipők és sportdresszek minősége járult hozzá, hogy Lewis a 100 m-es távot 10 másodpercen belül fussa.

Az atléták teljesítmény javítását elősegíti az ún. "energy-wear" ruházat, amely coolmax-, vagy lycral nevű anyagokból készülnek. Ezekből a szálakból szőtt ruházat a bőr felületén mikroklimát biztosít, amely a test meleg, vagy hideg elleni érzékenységét csökkenti. Már 0,5 fokos hőmérséklet növekedés 3%-kal növelheti a teljesítményt. Ideális minőségű ruházattal 3° testhőmérséklet növekedés is elérhető.

A tenisznél, míg kezdetben fa, majd fém keretű ütőket használtak, az 1980-as évektől kevlarból, meg ennek különböző anyagokkal készült kompozit szerkezeteit használják. Ezek sokkal könnyebbek, jól csillapítják az ütések. A cipőtálpakat is új anyagból (például tyvek) készítik, melyek a láb ízületeit kímélik.

A futballban is sok változás történt. Nagyon megnőtt a játékosok sebessége, futástávja, (egy meccsen 2-4 km-ről 8-10 km-re). A játékosok izomereje a coolmax rugalmas szövetből készült ruházattal 5-8%-kal növelhető. A cipők fém stoplijai helyett derlin nevű műanyagot használnak, melyek 50%-kal könnyebbek, s a lábsérülések lehetőségét is csökkentik.

A futballpályákat typer nevű anyagból készült szövettel fedik. Ez a védőréteg a pálya felületét egyenletessé teszi és szárazon tartja.

A sílesiklók felszerelése is sokat változott, a fa majd fémléceket a műanyagból, üvegszálas kompozitanyagokból készültek váltották fel. Alberto Tomba a paraaramid szálakból készült lécekkal vált fogalommal.

Az autóversenyzők, vitorlások eszközeik anyaga minőségének állandó javításának köszönhetik javuló teljesítményeiket. A műanyag részek mind

nagyobb térhódítása a súlycsökkenésen keresztül biztosít nagyobb száguldási lehetőséget.

A tűzálló anyagok kifejlesztése a versenyzők életbiztonságát növelte nagyon. A nomex és kelárból készült ruhák 8 másodpercig ellenállnak a nagyhőmérsékletű lángoknak. Amikor égni kezd a szál, a szövet 60%-kal megnyúlik, s így egy védőréteget képez a testen. Ma már nemzetközi autóversenyeken kötelező ilyen minőségű védőruházat viselése.

Popular Science nyomán **ME**

Hogyan viselkedjünk az Interneten!

Hálózati etikett, levelezés

Az alábbi szöveg azokat a szabályokat tartalmazza, amelyeket érdemes figyelembe vennünk, ha elektronikus levelezésbe kezdünk. Sally Hambridge eredeti dolgozata, amelynek ez csak egy része, elérhető a

<http://www.stanton.dtcc.edu/stanton/cs/rfcl855.html>

WWW-címről (pl. Netscape, Lynx, Internet Explorer böngészőkkel). A magyar változat (fordító: Négyesi Károly) szintén letölthető a

<http://www.elte.hu/elte/netiquette>

címről. Jelen szöveg a Négyesi Károly fordításán alapszik.

* Ha nem egy Internet-szolgáltatón keresztül kerül kapcsolatba az Internettel, akkor fontos ismerned a munkáltatód szabályait az elektronikus levelek tulajdonjogáról; ezek mindenütt mások.

* Tudnod kell, hogy az Interneten történő levelezés nem biztonságos, kivéve ha valamilyen rejtjelező eszközt (akár szoftvert, akár hardvert) használás. Ne írj semmi olyasmit egy elektronikus levélbe, amit nem küldenél el levelezőlapon!

* Tiszteld a szerző jogait azzal az anyaggal kapcsolatban, amelyet másolsz! Majdnem minden országnak megvannak a szerzői jogokat védő törvényei.

* Ha továbbküldesz vagy újrapestázol egy üzenetet, akkor ne változtasd meg annak a szóhasználatát! Ha ez egy neked írt személyes üzenet volt, és egy csoportnak kívánod továbbadni, akkor kérj először engedélyt a feladótól!

* Soha ne küldj "lánc"-levelet elektronikusán! Ezek tiltottak az Interneten. Ha mégis ilyen küldesz, az valószínűleg a hálózati jogaid csorbításával fog járni. Ha ilyesmit kapnál, akkor értesítsd a helyi rendszergazdát!

* Egy fontos szabály: *légy konzervatív a küldésben és liberális a fogadásban!* Nem szabad indulatos leveleket küldened (angolul flame) még akkor sem, ha provokálnak. Másik oldalról viszont, ne légy meglepve, ha ilyen levelet kapsz, és okosan teszed, ha nem válaszolsz rá.

* Általában jó, ha ellenőrzöd a kapott leveleid tematikáját (subject-jét) mielőtt válaszolnál. Van úgy, hogy nem érdemes válaszolni. Szintén célszerű meggyőződni, hogy a levél, amelyre válaszolsz, neked volt-e címezve. Lehet hogy csak másolatot kapsz (cc., azaz Carbon Copy) az eredeti helyett.

* Könyítsd meg a címzett dolgát! Sok levelezőprogram levágja a fejlécinformációkat, amelyek a válaszcímedet tartalmazzák. Hogy biztos lehess abban, hogy a többi ember tudja ki vagy, írdál az üzeneted végére egy, esetleg két sort arról, hogy miképpen érhetnek el. Ezt a file-t már jóelőre elkészítheted, és bármikor az üzeneteid végére teheted. (Néhány program ezt automatikusan megteszi.) Az Internetes szóhasználatban ezt "sig" vagy "signature" file-nak nevezik. A sig file a névjegykártya helyét veszi át. (És akár többféled is lehet, többféle helyetnek megfelelően.)

* Légy óvatos a címzéssel! Vannak címek, amelyek egy csoportot jelentek, a cím mégis úgy néz ki, mintha egyetlen ember címe lenne. Légy tisztában azzal, hogy kinek írsz!